

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมจากเส้นใยพืช
จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้วิจัย : นางพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ
นางนงคราญ ไชยเมือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอนก ชิตเกษร

ปีที่ทำการวิจัย : ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ 15 กันยายน 2550 ถึง 15 สิงหาคม 2551

การวิจัยเรื่องโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์กลุ่มเครือข่ายหัตถกรรมจากเส้นใยพืชจังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมจากเส้นใยพืชร่วมกับชุมชน และพัฒนาแนวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมจากเส้นใยพืชจังหวัดพะเยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม-ภูกามยาว ตำบลดงเจน กิ่งอำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา เป็นตัวแทนของวิสาหกิจหัตถกรรมจากเส้นใยกล้วย ส่วนกลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมจากผักตบชวาได้เลือกกลุ่มแม่บ้านสันคว้าน ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นตัวแทนในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า

1. การพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมจากเส้นใยพืชร่วมกับชุมชน

1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม-ภูกามยาว ตำบลดงเจน กิ่งอำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา สามารถพัฒนาองค์ความรู้ด้านการย้อมสีธรรมชาติ และ องค์ความรู้ด้านการขึ้นเส้นย้อมสีกระทบ ซึ่งจากเดิมกลุ่ม ฯ ไม่มีความตระหนักและไม่มีพื้นฐานองค์ความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติ และองค์ความรู้ด้านการขึ้นเส้นย้อมสีกระทบจึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ซึ่งการพัฒนาองค์ความรู้ทำให้กลุ่มสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากใยกล้วยโดยการย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งค้นพบว่าการย้อมสีโดยใช้วัสดุย้อมสีธรรมชาติทำการย้อมเส้นใยกล้วย ซึ่งมีวิม่นให้สามารถย้อมติดสีได้นั้น จะต้องใช้วัสดุย้อมสีธรรมชาติที่ให้สีที่มีความเข้ม ใช้

กระบวนการย้อมสี(ย้อมร้อน) ทำการย้อมซ้ำอย่างน้อย 3 ครั้ง โดยการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ๆ จะเน้นกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม โดยเน้นผลิตผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

1.2 กลุ่มแม่บ้านสันแก้ว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถพัฒนาองค์ความรู้ด้านการทำกระดาษฝักตบชวา และองค์ความรู้ด้านการย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งจากเดิมกลุ่ม ๆ มุ่งเน้นการผลิตเส้นฝักตบชวาแบบเส้นเปียส่งขายให้แก่กลุ่มหัตถกรรมจากฝักตบชวากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้นกลุ่ม ๆ ไม่มีความตระหนักและไม่มีพื้นฐานองค์ความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติและองค์ความรู้ด้านการทำกระดาษฝักตบชวา ซึ่งค้นพบว่าการย้อมสีโดยใช้วัสดุย้อมสีธรรมชาติทำการย้อมเยื่อฝักตบชวาซึ่งเป็นพืชที่มีผิวมันตามธรรมชาติให้สามารถย้อมติดสีได้นั้น จะต้องใช้วัสดุย้อมสีธรรมชาติที่ให้สีที่มีความเข้ม โดยใช้กระบวนการย้อมสี(ย้อมร้อน) ซึ่งจากการพัฒนาองค์ความรู้ทำให้กลุ่มสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากฝักตบชวาโดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษฝักตบชวาย้อมสีธรรมชาติ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากกระดาษฝักตบชวาโดยกระบวนการผลิตไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม โดยเป็นกลุ่มบุกเบิกการพัฒนากระดาษฝักตบชวาย้อมสีธรรมชาติของจังหวัดพะเยา

2. การพัฒนาแนวทางทางการตลาดของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมจากเส้นใยพืช กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรม-ภูมามยาว ตำบลดงเจน กิ่งอำเภอภูมามยาว จังหวัดพะเยา มีการกำหนดแนวทางทางการตลาด โดยเริ่มต้นจากการสร้างแบรนด์ของกลุ่ม และการสร้างพันธมิตรทางการค้าโดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับผู้ประกอบการเฟอร์นิเจอร์ในท้องถิ่น นอกจากนั้นกลุ่มได้ทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์โดยการออกร้านแสดงสินค้ากับหน่วยงานราชการในจังหวัด ส่วนกลุ่มแม่บ้านสันแก้ว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดำเนินการกำหนดแนวทางทางการตลาด โดยจุดเริ่มต้นในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มโดยการแยกกลุ่มจากกลุ่มแม่บ้านสันแก้ว โดยทำการจดทะเบียนผู้ประกอบการ OTOP เพื่อจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านข้อมูลข่าวสารและการร่วมแสดงสินค้านำรวมทั้งสิทธิการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดสากล นอกจากนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปกระดาษฝักตบชวายังมุ่งตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาวิธีการย้อมสีใยกล้วยจากสีธรรมชาติ และการต่อเส้นใยกล้วยให้มีความยาวต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการทอจากที่กระทบเป็นที่ระตุก นอกจากนั้นควรพัฒนารูปแบบ

ผลิตภัณฑ์จากใยกล้วยย้อมสีธรรมชาติให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2. การพัฒนาคุณภาพกระดาษฝักตบชวา การพัฒนากระบวนการผลิตในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากกระดาษฝักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติของจังหวัดพะเยาให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3. การศึกษาแนวทางในการจัดการทางด้านการตลาดที่ยั่งยืนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หัตถกรรมจากเส้นใยพืช